

REGERINGEN

Regeringsbeslut

II:3

2015-05-07

S2015/3491/FST

Socialdepartementet

Socialstyrelsen
106 30 Stockholm

Uppdrag avseende nationella kompetenscentrum för anhörigstöd samt inom demensområdet m.m.

---

1 bilaga

Regeringens beslut

Regeringen ger Socialstyrelsen i uppdrag att långsiktigt säkerställa verksamhet i form av ett nationellt kompetenscentrum för anhörigstöd samt ett nationellt kompetenscentrum inom demensområdet. De närmare villkoren för uppdraget framgår av *bilagan* till detta beslut.

Kompetenscentrum med långsiktigt säkerställd verksamhet enligt ovan ska vara i drift senast den 1 januari 2016.

Socialstyrelsens ska i genomförande av uppdraget samråda med Sveriges Kommuner och Landsting (SKL), pensionärs-, anhörig- och funktionshindervisorganisationer samt andra relevanta aktörer på berörda områden.

Socialstyrelsen ska följa upp och utvärdera att verksamheterna bedrivs i enlighet med angivet uppdrag. En redovisning ska lämnas årligen fr.o.m. 2016 i samband med årsredovisningen till Regeringskansliet (Socialdepartementet). Redovisningen ska hänvisa till det diarienummer som detta beslut har.

Socialstyrelsen får för uppdragets genomförande använda högst 500 000 kronor under 2015. Kostnaderna ska belasta utgiftsområde 9 Hälsovård, sjukvård och social omsorg, anslaget 4:2 Vissa statsbidrag inom funktionshindervisområdet, anslagsposten 6 Försöksverksamheter m.m. Medlen utbetalas engångsvis mot rekvisition ställd till Kammarkollegiet. Rekvisitionen ska hänvisa till det diarienummer som detta beslut har. Medel som inte har utnyttjats ska återbetalas till Kammarkollegiet senast den 31 mars 2016. Vid samma tidpunkt ska en ekonomisk redovisning över använda medel lämnas till Kammarkollegiet.

Socialstyrelsen ska redovisa uppdraget till Regeringskansliet (Socialdepartementet) senast den 31 december 2015. Redovisningen ska hänvisa till det diarienummer som detta beslut har.

Bakgrund

Socialstyrelsen har i enlighet med prop. 2005/06:115 Nationell utvecklingsplan för vård och omsorg om äldre haft regeringens uppdrag att utveckla nationella kompetenscentrum på anhörig- respektive demensområdet (dnr S2006/6655/FST). Arbetet har resulterat i att det i dag finns två nationella kompetenscentrum – Nationellt kompetenscentrum anhöriga (Nka) och Svenskt Demenscentrum. Socialstyrelsen har för 2015 ett fortsatt uppdrag att svara för dessa centrums etablering samt att stödja och följa upp att verksamheten bedrivs effektivt. I uppdraget ingår liksom tidigare att årligen lämna redovisningar om verksamheternas etablering och resultat.

Sedan inrättandet har Nka:s verksamhetsområde utvidgats till att utöver äldre även innefatta anhöriga till barn och ungdomar med flerk Funktionsnedsättning, barn som är anhöriga samt anhöriga till personer som oavsett ålder har fysisk och psykisk ohälsa eller funktionsnedsättning. Centrumets verksamhet omfattar även verksamhet särskilt riktad till förvärvsarbetande anhöriga.

Svenskt Demenscentrum har utvecklats till ett nationellt kunskapscentrum för spridning av information och kunskap om demenssjukdomar. Förutom faktakunskap och aktuell forskning, erbjuds idag olika former av utbildningar – både nätbaserade och via konferenser. Den nätbaserade utbildningen Demens ABC har fått stor genomslagskraft i kommuner och landsting. Centrumets webbportal har utvecklats fortlöpande och antalet besökare ökar stadigt.

På regeringens uppdrag utvärderades verksamheterna år 2011 av Linköpings universitet. I utvärderingen konstateras att de svarar upp mot behovet av ökad kunskap och stöd inom sina respektive områden. Även Socialstyrelsen har i årliga uppföljningar konstaterat att verksamheterna arbetar väl i enlighet med sina respektive uppdrag och att de bedriver angelägna och efterfrågade verksamheter.

Bortsett från de två inledande verksamhetsåren har Nka och Svenskt Demenscentrum sedan 2008 bedrivit sina verksamheter utifrån ettåriga regeringsuppdrag som formulerats i de årliga regleringsbrev till Socialstyrelsen.

Ärendet

Regeringen anser att ett nationellt kompetenscentrum för anhörigstöd och ett inom demensområdet långsiktigt fyller en viktig funktion för ökad kunskap och expertstöd inom sina respektive områden.

Mot denna bakgrund och med utgångspunkt i de villkor som anges i bilagan till detta beslut ska Socialstyrelsen på lämpligt sätt säkerställa att sådana verksamheter även långsiktigt finns tillgängliga.

Under förutsättning att riksdagen beviljar medel avser regeringen att under perioden 2016–2018 årligen avsätta 9 500 000 kronor till nationellt kompetenscentrum för anhörigstöd och 5 700 000 kronor för ett nationellt kompetenscentrum inom demensområdet.

På regeringens vägnar

Åsa Regnér

IngaLill Karlström

Kopia till

Statsrådsberedningen/internrevisionen
Finansdepartementet/BA, OFA UR
Näringsdepartementet/NV KSR
Socialutskottet
Ekonomistyrningsverket
Kammarkollegiet
Sveriges Kommuner och Landsting
Famna
Vårdföretagarna
Handikappförbunden
Lika Unika
Nationellt kompetenscentrum anhöriga
Pensionärernas Riksorganisation
Riksförbundet pensionärsgemenskap
Svenska Kommunalpensionärernas Förbund
Sverigefinska pensionärer
Sveriges Pensionärs Riksförbund
Sveriges Pensionärsförbund
Svenskt Demenscentrum

Villkor till uppdrag avseende nationella kompetenscentrum för anhörigstöd samt inom demensområdet m.m.

Uppdraget innebär ett långsiktigt säkerställande av nationella kompetenscentrum inom angivna områden samt säkerställa tillgång till en webbutbildning om läkemedel. Socialstyrelsen ska följa upp och utvärdera att verksamheterna bedrivs i enlighet med angivet uppdrag, liksom att årligen, fr.o.m. 2016, rapportera till Regeringskansliet (Socialdepartementet) om verksamheternas resultat. Skriftliga rapporter ska hänvisa till det diarienummer som detta beslut har. Vid behov ska Socialstyrelsen samråda med Regeringskansliet (Socialdepartementet).

Närmare om de båda kompetenscentrumens uppdrag

Övergripande krav

Nationella kompetenscentrum för anhörigstöd och inom demensområdet ska inneha bred kompetens och erfarenhet inom respektive verksamhetsområde samt ha ett väl utvecklat nätverkssamarbete med aktuella intressenter. Verksamheterna ska ha en etablerad bred samverkan. De ska omfatta relevanta statliga och kommunala myndigheter samt omfatta andra relevanta aktörer inom det civila samhället, akademien, forskningen, professionen samt beslutsfattare.

Övergripande uppdrag

Verksamheternas huvudsakliga uppgift ska vara ett expertstöd till kommuner, landsting och enskilda utförare. Ansvaret för råd och stöd till enskilda ligger hos kommunerna och landstingen. I det fall råd och stöd ska ges till enskilda ska det finnas särskilt angivet hos respektive kompetenscentrums verksamhetsområde. Kompetenscentrumen ska bidra till högre kvalitet och produktivitet inom sina områden. Verksamheterna ska genomsyras av ett jämlikhetsperspektiv och uppmärksamma könsrelaterade skillnader och konsekvenser inom anhörigstödet och demensområdet.

I respektive centrums uppdrag ska ingå att:

- Samla in, strukturera och sprida kunskap.
- Utforma och sprida informations- och utbildningsmaterial.
- Utforma samt vara aktiva medaktörer vid konferenser etc.
- Sammanställa utvärderingar och forskningsresultat.
- Verka för att kunskapsutvecklingen ges en mera praktisk och tillämpbar inriktning.
- Vara en länk mellan forskning, praktik och beslutsfattare.
- Fungera som ett nav i ett nationellt nätverk av FoU-verksamheter.
- Fungera som en samordnande nationell kontaktpunkt för frågor inom området när det gäller nordiskt samarbete, med andra länder och internationella organisationer, t.ex. i fråga om utbyte av kunskap, erfarenheter och information.

Särskilt om kompetenscentrum för anhörigstöd

Kompetenscentrumets huvuduppdrag ska vara att:

- Stödja och underlätta ett utvecklingsarbete och implementering av anhörigstöd till kommuner, landsting och enskilda utförare. Utveckling av metoder för ett individuellt och familjeorienterat anhörigstöd ska prioriteras.
- Fungera som en länk mellan forskning och praktik samt utveckla och förmedla metoder och verktyg.
- Bidra till utveckling av metoder och verktyg samt till systematisk spridning och uppföljning av dessa.
- Sammanställa samt förmedla forskningsresultat och bästa tillgängliga kunskap inom området.

Verksamhetsområdet ska innefatta alla anhöriga oberoende av den närstående personens ålder, sjukdom, diagnos eller funktionsnedsättning.

Kompetenscentrumet ska:

- Särskilt uppmärksamma könsrelaterade skillnader och konsekvenser i anhörigstödet.
- Särskilt uppmärksamma anhörigstöd i ett interkulturellt perspektiv.
- Särskilt bidra till att underlätta förutsättningen för att kombinera rollen som anhörig med arbetslivsdeltagande och god hälsa.
- Stödja och utveckla hälso- och sjukvårdens roll och ansvar när det gäller stödet till anhöriga.
- När det gäller barn som anhöriga särskilt bidra till sådant stöd att anhörigas svårigheter inte inkräktar på barnets hälsa, utveckling och skolgång.

Råd och stöd till enskilda

Kompetenscentrumet ska kunna ge kunskapsstöd direkt till föräldrar och anhöriga till personer, företrädesvis barn och unga, med kombination av flera omfattande funktionsnedsättningar och omfattande medicinska behov.

Särskilt om kompetenscentrum inom demensområdet

Kompetenscentrumet ska i enlighet med ovanstående ha ett övergripande uppdrag att:

- Samla in, strukturera och sprida kunskap.
- Utforma och sprida informations och utbildningsmaterial.
- Utforma samt vara medaktörer vid konferenser.
- Sammanställa utvärderingar och forskningsresultat.
- Verka för att kunskapsutvecklingen ges en mera praktisk och tillämpbar inriktning.
- Vara en länk mellan forskning, praktik och beslutsfattare.
- Fungera som ett nav i ett nationellt nätverk av FoU-verksamheter.
- Fungera som en samordnande nationell kontaktpunkt för frågor inom området när det gäller nordiskt samarbete, med andra länder och internationella organisationer, t.ex. i fråga om utbyte av kunskap, erfarenheter och information.

I uppdraget ska ingå att tillhandahålla den webbaserade utbildningstjänsten ”Jobba säkert med läkemedel” som syftar till att ge grundläggande baskunskaper för att:

- Ge läkemedel i rätt tid, till rätt person på rätt sätt.
- Ge god omvårdnad som komplement och alternativ till läkemedel.
- Känna igen risker och uppmärksamma, reagera och signalera vid förändringar.
- Förstå roll och ansvar vid delegering.
- Uppmärksamma symtom vid diabetes och ge insulin.